

REIS
NAAR HET
OOSTELIJK GEDEELTE
VAN DEN
INDISCHEN ARCHIPEL,
IN HET JAAR 1821;

Carsten
G. J. Narel
DOOR
C. G. J. REINWARDT.

UIT ZIJNE NAGELATEN AANTEKENINGEN OPGESTELD,
MET EEN LEVENSBERIGT EN BIJLAGEN VERMEERDERD;

W. H. de Vriese
DOOR
W. H. DE VRIESE,
RED. DR. HOOGLEERAAR AAN 'S RIJKS HOOGESCHOOL TE LEIDEN.

MET 10 PLATEN.

UITGEGEVEN VAN WEGE
HET KONINKLIJK INSTITUUT VOOR DE TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE
VAN NEDERLANDSCH INDIË, TE DELFT.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER.
1858.

inzonderheid voor diegenen, die zich aan den oever gaan baden. Billardière verhaalt in zijne Voyage autour du monde, dat hij op Java een' crocodil, nabij het fort Arke, onder een' hoop zich badende kinderen heeft zien komen, en een van dezelve aangrijpende, daar mede heeft zien onderduiken. Op Java meent men, volgens het verhaal van denzelfden reiziger, dat de crocodillen niet aanstonds hunne prooi verzwelgen, maar dezelve eerst gedurende drie of vier dagen in den modder begraven houden, eer zij dezelve verteren. Voor 't overige vindt men van de levenswijze van deze geduchte dieren nog weinig aangeeteekend.

Eene meer naauwkeurige beschrijving van dit uitmuntend voorwerp, hetwelk tevens eene afbeelding verdient, zal waarschijnlijk door den heer Reinwardt, bij het verslag van het groot aantal van zijne voor natuurkundige wetenschappen, zeer belangrijke waarnemingen, gegeven worden, wanneer hij na zijne terugkomst, waarnaar zoo zeer verlangd wordt, het door Z. M. hem opgedragen Professoraat, in de plaats van wijlen den wijdberoemden Brugmans, te Leyden en het Directeurschap van het zeer rijke naturaliën-kabinet en van den botanischen tuin aldaar zal aanvaard hebben.

Brief van den heer Reinwardt, betreffende de bezending van naturaliën per „Jan en Cornelis.”

Buitenzorg, den 29 Februarij 1820.

Ik heb de eer UEd. te berigten, dat door mij aan boord van het schip *Jan en Cornelis*, thans liggende op de rhee van Batavia en gevoerd door kapitein Duyff, die dezer dagen naar Nederland zal vertrekken, zijn verzonden elf kisten, met voorwerpen van natuurlijke historie, alsmede een stuk eener basaltkolom, alle bestemd voor het Koninklijk kabinet van natuurlijke historie te Amsterdam. Gemelde elf kisten zijn alle gemerkt: Kon. kab. van natuurlijke historie te Amsterdam, van

N°. 1 tot 11, en door mij als naar gewoonte geconsigneerd aan den Heer H. Vollenhoven, Commissaris voor de O. I. Bezittingen, aan wien ik tevens van deze afzending heb kennis gegeven, met verzoek om de gemelde kisten, na dezelve ontvangen te hebben, vervolgens ter uwer dispositie te stellen.

De scheepsruimte in het voorn. schip voor de gemelde goederen is op last van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië door den Resident van Batavia bedongen, en ik twijfel niet, of welgemelde Zijne Excellentie zal van deze afzending aan Zijne Excellentie den Minister voor het publiek onderwijs, de nationale nijverheid en de koloniën kennis geven.

De inhoud der gemelde kisten zal UEg. blijken uit de gespecificeerde lijsten, welke ik de eer heb bij deze in te sluiten.

Het spoedig vertrek van voorn. schip belet mij, voor de tegenwoordige bezending meerdere voorwerpen gereed te maken, deze zal echter weldra van eene of meer bezendingen gevolgd worden, zijnde daartoe nog een groot aantal voorwerpen alhier in voorraad.

Ik wensch dat aan deze nu volgende bezendingen een beter lot, dan aan vroegeren moge te beurt vallen, en dat deze voorwerpen allen goed en onbeschadigd door UEd. mogen worden ontvangen.

Met toewensching van voortdurende welvaart en de verzekering mijner onveranderlijke hoogachting, noem ik mij

UWel-Edelens Dienstw. Dienaar en Vriend,

De Directeur tot de zaken van landbouw, kunsten en wetenschappen op Java en naburige eilanden.

(get.) C. G. C. REINWARDT.

De Heeren M. VAN MARUM en C. J. TEMMINCK,
Fung. Directeuren van het Kon. kabinet van
Natuurl. Historie,

te

Amsterdam.

LIJST van voorwerpen van natuurlijke historie, verzonden den 29 Februarij 1820, aan het Koninklijk Kabinet van Natuurlijke Historie te Amsterdam, met het schip „de Jan en Cornelis,” gevoerd door kapitein Duyff, gepakt in elf kisten, alle gemerkt: Kon. kabinet van natuurl. historie te Amsterdam. 1. ¹⁾

Kist N°. 1. Een volledig skelet van een Rhinoceros. (*Rhinoceros unicornis*).

Kist N°. 2. Een volledig skelet van eenen Tijger. (*Felis tigris*).

Een volledig skelet van den Javaanschen grooten Rivier-Schildpad: *Trionyx javanicus*, beschreven door Geoffroy, in de *Annal. du Mus. d'Hist. Nat.* Vol. XIV. p. 15.

Een skelet van een kortstaartigen Macassaarschen aap.

Eene huid van een Loutong. (*Simia maura*).

Een skelet van een Loutong. (*Simia maura*).

Een dito van een Sirilé. (*Simia sirili*).

Een dito van den Javaanschen kraanvogel (*Grus javanicus*).

Een hoofd van een Javaansch wild Varken.

Een hoofd van een Wouwou. (*Simia leuciscus*).

Strottenhoofd en Luchtpijp van den Rhinoceros.

Een kop van een Kidang. (*Cervus muntjac*).

Kist N°. 3. Gedroogde huiden, geschikt om te worden opgezet.

Van den Javaanschen Sirili-aap. (*Simia sirili*). 2 stuks.

„ jonge Lontongs. (*Simia maura*). 3 stuks.

„ den Javaanschen Kraanvogel. (*Ardea javanica* of *Grus javanicus*).

„ „ Purper-Reiger. (*Ardea purpurea*).

„ „ grooten Rhinostervogel. (*Buceros rhinoceros*).

„ „ kleinen Rhinostervogel. (*Buceros malabaricus*).

„ „ Indiaanschen Valk. (*Falco pondicerianus*).

„ „ Javaanschen Kuikendief. (*Falco cirrhatu*s).

„ „ gekuifden Kuikendief. (*Falco cristatus*).

Kist N°. 4. Bevat twee groote blikken dozen met vogelhuiden: te weten van de vogelen op de hiernevensgaande lijst genoemd.

Kist N°. 5. Een volledig skelet van eene zeer grooten, circa 17 voeten langen Sawa-Slang. (*Python javanicus*).

Kist N°. 6. Gedroogde huiden van

Een Sirili-aap. (*Simia sirili*).

¹⁾ De nomenclatuur van Reinwardt is behouden. Men beschouwe deze lijst als een inventaris, niet als een wetenschappelijken catalogus.

- Een groote Inkhoorn. (*Sciurus bicolor*).
 Een Paauw. (*Pavo cristatus*).
 Een purpur Reiger. (*Ardea purpurea*).
 Eene kleine Rhinoster Vogel. (*Buceros malabaricus*).
 Drie Papagaaijen van Nieuw-Holland.
 Drie Paradijsvogels.
 Een Kuikendief. (*Falco cirrhatu*s).
 Een groote Kraanvogel. (*Ardea javanica*).
 Het tongbeen van den Rhinoceros, behoorende bij het skelet in kist n°. 1.
 Twee groote slagaderen van dito.
- Kist N°. 7 en 8. Flesschen met voorwerpen in wijngeest geplaatst, waar-
 van de afzonderlijke lijst hiernevens.
- Kist N°. 9. Een Kasuariushuid om opgezet te worden.
- Kist N°. 10. Flesschen met voorwerpen in liquor, waarbij eene Rhino-
 ceros-vrucht.
- Kist N°. 11. Dozen, waarin kapellen en andere insekten. Zie de afzon-
 derlijke lijst daarvan hiernevens.
- Een skelet van een Orang Outang.
 Eene huid van een Wouwou (*Simia leucisca*).
 Twee huiden van volwassen Loutongs (*Simia maura*).
 Een compleet skelet van een Mieren-eter. (*Manispentadactyla*).
- Afzonderlijk. Een groote zwarte steen, zijnde eene gebogene basalt-kolom
 van den waterval Lontar, op het landgoed Sading, Regent-
 schap Buitenzorg.

*LIJST der vogels, gepakt in twee blikken dozen, bevat
 in de kist N°. 4.*

N°.	N°.
1 <i>Alcedo leucocephala</i> . . . . . 3.	12 <i>Ardea alba</i> . . . . . 1.
2 <i>purpurea</i> . . . . . 2.	18 <i>purpurea</i> . . . . . 2.
3 <i>quadricolor</i> R. . . . . 2.	14 <i>cinnamomea</i> . . . . . 1.
4 <i>senegalensis</i> (St. Jago). . . 1.	15 <i>Bucco flavifrons</i> . . . . . 3.
5 <i>collaris</i> R. . . . . 2.	16 <i>viridis</i> . . . . . 2.
6 <i>bengalensis</i> . . . . . 2.	17 <i>indicus</i> . . . . . 3.
7 <i>leucotis</i> R. . . . . 1.	18 <i>corvinus</i> . . . . . 4.
8 <i>Anas coromandeliana</i> . . . . . 2.	19 <i>cyanocephalus</i> . . . . . 2.
9 <i>castanea</i> m. et fem. . . . . 2.	20 <i>Buceros sulcatus</i> .
10 <i>Ardea malaccensis</i> . . . . . 2.	21 <i>Certhia major</i> . . . . . 1.
11 <i>garzetta</i> . . . . . 1.	22 <i>nigrifrons</i> . . . . . 2.